

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 26.

Stockholm 9 Juli 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 År... kr. 4: 50 1/2 År... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:—. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Albertina Carlsson.

Antalet af de svenska kvinnor, som ägnat sig åt vetenskaplig forskning, är hittills — naturligt nog för öfrigt — icke symmerligen stort, och håller man sig särskildt till den naturvetenskapliga forskningen, så torde resultaten af svenskt kvinnoarbete detta område vara lätt räknade. Så mycket mer glädjande därför, när anledning gifves att erinra om en betydelsefull och af fackmännen högt uppskattad verksamhet på detta fält af en svensk kvinna. En sådan anledning gifver oss den hyllning, som nyligen ägnats zoologen fröken Albertina Carlsson på hennes 60-årsdag af Stockholms Högskolas zoologer med professor Leche i spetsen, en hyllning innebärande icke blott ett erkännande af hennes arbetes gedigenhet och betydelse för vetenskapen, utan ock utgörande ett uttryck af beundran för det vetenskapliga intresse och den energi, som hon ådagalagt genom att vid sidan af sitt egentliga tillräckligt kräfvande lefnadskall — lärarin-

nans — under årtionden offra tid och krafter åt denna vetenskapliga verksamhet, som burit så rika frukter.

Albertina Carlsson föddes i Nikolai församling i Stockholm den 12 juni 1848; fadern var skräddaremästaren A. P. Carlsson. Af denne, som var en stor naturvän, väcktes tidigt hennes håg för naturkunnigheten. Efter att en kort tid ha bevistat församlingens folkskola undervisades hon till en början i hemmet, hufvudsakligen af en äldre broder, som idkade humanistiska studier och i Uppsala aflagt examen för filosofiska graden; genomgick sedan åren 1865—1868 Högre lärarinneseminariet. Alltifrån sin afgang därifrån har hon ägnat sig åt lärarinneverksamhet. Åren 1868—70 meddelade hon enskild undervisning; från sistnämnda år var hon anställd vid Paulis elementarskola för flickor å Södermalm, intill dess denna läroanstalt upphörde 1881; då hon öfvergick till den samma år grundade Södermalms högre läroanstalt för flickor, vid hvilken hon tjänstgjort som lärarinna, intill dess hon 1907 tog afsked.

Sommaren 1882 gjorde hon en utrikes resa, hvar under hon i Hannover och Berlin studerade undervisningen i naturkunnighet vid flickskolor. Hösten samma år inskrefs hon som studerande vid Stockholms Högskola efter att från mars 1880 hafva där åhört professor Leches föreläsningar och från och med öppnandet af Högskolans Zootomiska Institut deltagit i öfningarna därstädes. Alltsedan dess har hon oafbru-

tet arbetat och arbetar fortfarande vid denna institution.

I betraktande af de värdefulla resultaten af detta fröken Carlssons arbete har man all anledning att prisa grundarne af den nya Högskolan för deras vidsynhet att, utan någon fordran på aflagd mogenhetsexamen, lämna tillrådet till Högskolan öppet för en hvar, som, drifven af kunskapsörst eller forskningshåg, klappar på dess port. Därigenom har mycken andlig kraft, som annars fått ligga obrukad, kunnat komma till sin rätta användning; fröken Carlsson är ej det enda exemplet härpå.

De studier, hon idkat vid Högskolan, öfverstiga till omfånget hvad studerande i allmänhet pläga tillägna sig för den filosofiska graden. Redan tidigt uppställde hon för sig egna uppgifter att lösa. Från första stund fängslades hon af den moderna biologiens problem, som ligga på det jämförande anatomiska och embryologiska området och för hvilkas studium ett nytt hem i vårt land — och det enda i vår hufvudstad — bereds genom upprättande af Stockholms Högskolas Zootomiska Institut, vid hvars grundande och utveckling dess skapare, professor V. Leche, städse haft dessa moderna uppgifter för ögonen.

Som den första frukten af sitt forskningsarbete inlämnade fröken Carlsson hösten 1883 till K. Vetenskapsakademien sin afhandling: Beiträge zur Kenntniss der Anatomie der Schwimmvogel, hvilken belönades med Flormanska priset. Sedan har hon utfört en rad af undersökningar, hvilkas resultat offent-

liggjorts i åtskilliga afhandlingar, mestadels intagna i utländska facktidskrifter och af hvilka resultat flera befunnits vara af den betydighet, att de införlivats med den vetenskapliga hand- och lärobokslitteraturen.

Genom sina undersökningar om rester af extremiteter hos ormarna äfvensom genom flera andra arbeten på det alltsedan Darwin odlade fylogenetiska området har hon lämnat beaktansvärda bidrag till denna vetenskapsgräns utveckling.

Äfven ett annat af den moderna biologiens områden har hon berört genom sina undersökningar om nya organdelars uppkomst hos högre djur. Denna fråga har hon sökt lösa genom sin behandling af problemet om det 6:e fingret, resp. tån. Hittills har den åsikten gjort sig gällande, att detta mer eller mindre förkrympta 6:e finger, resp. tå är ett arf från numera obekanta förfäder. Häremot har fröken Carlsson genom sina noggranna och djupgående undersökningar gifvit goda skäl för att vi här snarare ha att göra med ett nytt förvärf än med ett arf.

En närmare redogörelse för det forskningsarbete, Albertina Carlsson i öfrigt utfört, torde ej lämpa sig för denna tidning. Den zoologiska vetenskapens vänner och idkare hafva all anledning att från hennes hand vänta ytterligare bidrag till utvecklingen af den vetenskap, åt hvilken hon med så mycken kärlek och så stor framgång ägnat och fortfarande ägnar sina krafter.

A. ÄRNBÄCK CHRISTIE-LINDE.

ÄR NI EN VÄN AF DAGNY och önskar framgång åt densamma, gör då hvad Ni kan för en ökad spridning genom att uppmana vänner och bekanta att prenumerera. Betänk att en tidnings spridning utgör den ekonomiska grundvalen för dess existens.

Amsterdamkongressen.

Några reflektioner efteråt.

Det är ju tyvärr så, att sanningar behöfva sägas om och om igen, för att de verkligen skola gå in i det allmänna medvetandet. Utan tvifvel äro de kongresser, där representanter för den öfver snart sagdt hela den civiliserade världen spridda kvinnliga rösträttsrörelsen sammanträda, i utomordentlig grad ägnade att demonstrera den sanningen, att kvinnorörelsen icke kan hejdas, att kvinnans medborgarskap är en *naturnödvändig följd af utvecklingen*.

Om kvinnorösträttens nytta m. m. d. kan tvistas i det oändliga. Men om den ofvan anförda synpunkten kan icke mer än en mening råda. Anhängare och mot-

ståndare, ställda inför det faktum att rörelsen för kvinnans medborgarrätt är internationell och af den storartade omfattning, som kongresserna utvisa, erkänna, att kvinnorösträttens idé måste segra. Redan häri ligger, att kongresserna äro af stor betydelse, särskildt för de länder, där de äga rum.

Men detta, verkningarna utåt, är måhända dock icke det viktigaste. Af ännu större betydelse är säkerligen den ökade känsla af styrka och segervisshet, som den internationella alliansen med dess representantmöten gifva kvinnorna. Naturligtvis måste rörelsen få olika karaktär i olika länder, olika taktik måste användas, men mot-

ståndets innersta kärna är dock allestädes densamma, som Mrs Catt betonade i sitt föredrag. Och för hvarje gång en seger vunnits i ett land, så har den gemensamma grunden för de fördömar och orättvisor, hvilka öfverallt ställa sig hindrande i vägen för kvinnorna, blifvit i någon mån rubbad. Medvetandet härom gör denna sista kongress till något synnerligen upplifvande äfven för dem, som i likhet med de svenska representanterna icke ha något stort resultat af ett stort arbete att framvisa. Först då kvinnor från så många olika länder samlas, inser man till fullo innebörden af alla dessa budskap från skilda håll, mottagna vid olika tillfällen, först då realiserar man verkligen, huru oerhördt snabbt saken gått framåt under dessa sista tider — och kan ur denna vetskap hämta styrka till nya ansträngningar.

Dessutom, om det i Holland finnes många, som i likhet med en svensk som jag nyligen träffat, aldrig hört en kvinna tala offentligt och mycket åstundade att få erfarenhet af något så märkvärdigt, så hade ju kongressen ännu en uppgift att fylla. Man kan tryggt påstå, att uppvisningen var mycket lyckad. Det var påfallande, huru på en gång flytande, koncist och kraftigt flertalet kvinnor visste att uttrycka sig. Mig veterligt är icke

den anglosachsiska rasen särskildt berömd för talets gåfva, men det var icke blott de stora stjärnorna, Mrs Catt och Rev. Anna B. Shaw, utan äfven flera andra engelskor och amerikanskor, som talade alldeles utmärkt. Af stort intresse var att se, huru i många fall representanternas personligheter var det mest karakteristiska uttryck för rörelsen i deras resp. länder. Det är alldeles naturligt, att i den borgerliga huslighetens Tyskland, där kvinnorna i allmänhet taget hafva en bouquet af »Kinder, Kleider und Küche», rörelsen och dess representanter skola få ett visst drag af lidelse öfver sig. Denna högst intressanta typ, dr. Anita Augspurg, torde, föreställer jag mig, för många tyskar — och tyskar af den gamla trosbekännelsen — vara en rent af skrämmande personifikation af revoltens ande. Hvad det kostar att vara vägbrytare i Tyskland, tror man sig kunna afläsa i såväl dr. Augspurgs som fröken Heymanns karakteristiska ansikten. Medan man så väl förstår, att de, som arbeta för rösträtten i frihetslandet på andra sidan västerhafvet, sluppit undan dessa förbittrande fejder, som orsakas af en ytterligt begränsad synkrets eller af lågt kvinnoförakt. Hur är det att vara vägbrytare i Sverige?

ANNA KLEMAN.

DAGNY, tidning för svenska kvinnorörelsen, sätter som sitt mål att verka för kvinnornas höjande i socialt, politiskt och etiskt, såväl som i rättsligt och ekonomiskt hänseende.

DAGNY innehåller originalartiklar i kvinnorörelsens alla brännande frågor.

DAGNY vill verka för kvinnans politiska rösträtt.

DAGNY är tidning för svenska kvinnorörelsen.

DAGNY vill sträfva för tillvaratagande af kvinnans ekonomiska intressen i egenskap af löntagare såväl hos staten som hos enskilda arbetsgivare.

DAGNY följer frågorna för dagen, meddelar kortare historiska uppsatser, biografier och nekrologer, litterära öfversikter och litteraturanmälningar samt utländska korrespondensartiklar.

DAGNY vill arbeta för häfdandet af en genom *lagen* skyddad ställning för kvinnan inom hemmet såväl som inom samhället.

Det stora folkskolemötet i Gäfle.

Fela svenska folket, och ej minst dess kvinnovärld, har säkert med intresse följt Sveriges folkskollärarekårs förhandlingar i Gäfle dagarna 1—4 juli. Frågor af största betydelse för den uppväxande ungdomen ha där debatterats och viktiga beslut fattats. Att närmare redogöra för det här — såsom fallet är vid alla större möten — till trängsel fyllda programmet måste af utrymmesskäl uppgifvas. Något må dock nämnas. Krafvet på öfverbyggnader på folkskolan för öfvergångsåldern framhölls med nästan befallande skärpa af öfverlärare Alfred Dahlin, Huskvarna. Behovvet af en öfverstyrelse för folkskolan, i likhet med hvad läroverken redan äga, uttalades

med öfvertygande kraft af d:r Fridtjuf Berg, Stockholm. Nykterhetsundervisningens stora betydelse för våra barndomsskolor betonades varmt af öfverlärare M. Dalborg, Stockholm. För fosterlandskänslans höjande yrkade folkhögskoleläraren N. O. Bruce i Åkarp på hembygdsundervisning, och d:r Adrian Molin tjänade med sitt föredrag om folkskolan och emigrationen samma syfte. Som synes voro männen flitigt i elden. Men äfven kvinnorna drogo sitt strå till stacken. Så höll fröken Anna Lessel, Göteborg, ett bemärkt föredrag om småskolans mål och arbetssätt samt desslikes ett intressant referat af det nyss hållna engelska folkskolemötet, där hon närvarit såsom representant för

Sveriges folkskollärareförening. Seminarieadjunkten fröken Valborg Olander bidrog med ett själfvullt föredrag om Nils Holgerssons underbara resa. Fröken Ina Rogberg höll ett aftopsammanträde med intresserade deltagarinnor. Fröknarna Anna Moberg och Adèle Wetterlund demonstrerade å utställningen en sinnrik apparat för den första räkneundervisningen. De hade uttagit patent på sin uppfinning som äkta affärsmän anstår. Fröken Gustafva Landberg höll ett ytterst sakrikt anförande om småskolelärarinnornas rättsliga ställning. Om bättre utbildning för dessa debatterades ock lifligt vid mötet. Ett par specialmöten höllos för ändamålet.

Bland såväl läns- som kretsombud märktes flera kvinnor vid detta möte än vid något föregående. Så ock bland funktionärer och organisatörer. Så sköttes vid ett middagssammanträde ordförande- och sekreterarskapet af fröken Stina Hellgren, Malmö, och fru

Alma Wik, Stockholm, båda i folkskolläraryrkesförbundets styrelse o. s. v. Detta för att visa, att kvinnorna äfven här fått litet plats och själfva vågat sig fram. Åtskilliga deltagarinnor talade bokstafligen »kvinnlig rösträtt och Dagny», — såsom någon uttryckte sig — hvar de gingo och stodo. Mätte det ej vara förgäfvat!

Ett varmt tack och det lifligaste erkännande förtjänar staden Gäfle, dess styresmän och öfriga invånare för all den storartade gästfrihet och utsökta uppmärksamhet de visat mötet genom allmän flaggning, en rad af lyckade festligheter och utmärkta arrangemang i alla afseenden. Så ock Sandviken, dit ett stort antal deltagare på lördagen afreste för att bese verken. Som ett vackert, soligt sommarminne, rikt på själslyftande innehåll, står det nyss afslutade skolmötet bevaradt i alla deltagares sinnen och kommer ej brådt att glömmas.

ALMA WIK.

PRENUMERATIONSPRIS.

DAGNY utkommer hvarje torsdag i ett häfte på 12 å 16 sidor.

Tidningens pris, postarvode inberäknadt, är för helt år kr. 4: 50, halft år kr. 2: 50, ett kvartal kr. 1: 25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mäster Samuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till redaktören, fröken Ellen Kleman, under expeditionens adress.

Bref från London.

London 22 juni 1908.

Söndagen den 21 juni hölls i Hyde Park, som bekant, det största möte för kvinnlig rösträtt, som någonsin ägt rum. Jag hade lunchat i Queen's Square Club med Lady Russell, en lika intressant och älskvärd dam som hon är aktiv och varm kvinnlig rösträttsvän. Hon hör till ingendera af de två stora suffragettföreningarna, mrs Pankhursts och mrs Despards, utan bildar en förenande länk mellan dem och brukar uppträda och tala i båda. Direkt efter lunchen for Lady Russell för sig till Hyde Park — hon talade ej själf där i går, men var med på en af talarinnornas plattformar — under det vi »nyfikna», en rysk författarinna, en (manlig) doktor och jag, foro en annan väg och genskötö en af processionerna som från Trafalgar Square marscherade till Hyde Park vid tonerna af en marsch utförd på blåsinstrumenter.

På förmiddagen hade en mängd extratåg från alla delar af England transporterat tusentals deltagare till London. Man hade beräknat att 100,000 suffragetter skulle delta, men knappast 10,000 gingo med i processionen. De hade ordnat sig i sju processioner, som från olika stationer inom London tågade genom ga-

torna till Hyde Park, bärande lilafärgade, hvita och gröna fanor med inskriptioner, dels till saken hörande motton, dels angifvande hvilken provins gruppen representerade, samt eskorterade på ömse sidor af en fil poliskonstaplar och gatpojkar. Det var en varm och solig dag, hvilket man satte så mycket mera värde på som vi för endast några dagar sedan hade en riktig januarilik Londondimma med gulsvalt himmel, så att gatlyktorna voro tända på middagen. Processionen bestod af enkelt hvit- eller ljusklädda kvinnor med band, skärp eller hattar i suffragetternas tricolor, lila, hvitt och grönt. De tillhörde alla samhällsklasser — kvinnliga doktorer, jurister och andra akademiskt bildade kvinnor i sina »L. L. B.» — fyrkantiga svarta universitetsmössor — skådespelerskor, lärarinnor, konstnärinnor, eleganta societetsdamer, sjuksköterskor, landtbrukerskor, studentskor, tjänstflickor, sömmerskor, tvätterskor, samt manliga deltagare strödda som korinter i en plumcake. T. o. m. hundarna buro lila, hvitt och grönt som halsband.

»Generalen», mrs Drummond, som organiseradt och kommenderade det hela, såg militärisk ut med guld-

band och epåletter. Hon var med i den procession, som startade från Trafalgar Square, Först redo fyra poliser till häst, så kom musiken, sedan mrs Drummond tillsammans med en hinduisk brun dam, så de franska deltagarinnorna, bland dem dr Madeleine Pelletier, president för »La solidarité des femmes»; så kommo arbeterskornas nationalförening, vidare Londons medlemmar af »The Independent Labour party», bland dem Keir Hardie M. P. etc. etc.

En kompakt människomassa, otvifvelaktigt till stor del intresserad af skådespelet och ej af saken, tog upp gatornas sidor; och som all möjlighet att komma fram var utesluten, såvida man ej deltog i processionen, så satte vi på oss »votes-for-women»-märken och slöto oss till denna.

Människomassan, som fyllde hela den väldiga Hyde Park, var imponerande genom sin kvantitet. Den beräknades till 300,000 personer. Poliserna sade, att de aldrig förr sett en så stor folksamling i London. Den bör ha sett bra ut från ballong. »Tout Londres» var där, samt de massor af främlingar som fransk-brittiska utställningen lockat hit. Påfallande var mängden af närvarande svarta afrikaner, jappies, hinduer och orientaler af alla färgskiftningar. För sådana måste ett suffragett-möte te sig som en af västerlandets besynnerligaste kuriositeter. Oändliga massor af knappast människoliknande pöbel från Londons slums och kriminalfysionomier, sådana man eljes brukar få se endast under ströftåg genom Whitechaps intimare regioner, exponerades här i rikt urval. Pick pockets hade sin festdag, och hvarannan bekant man mötte sade inte »how do you do» utan »what have you lost?» De flesta hade blifvit, af med sina klockor, portmonnäer, etc.

På tjugu plattformar, uppresta här och där i Hyde Park, stodo suffragetterna och höllo tal i ett par timmar. Man kan ej annat än beundra dessa modiga och uppoffrande kvinnor, som för sin saks skull trotsa allt, som äfven för mindre känsliga nerver måste vara tortyr; de blefvo ideligen afbrutna och öfverröstade af personliga förolämpningar och hånande tillmälen åtföljda af högljudna gapskratt. Det blåstes i hvisselpipor, ringdes i klockor och kastades stinkbomber, allt för att störa talarinnorna. Leksaksförsäljare gingo omkring och hade god förtjänst på trumpeter, mekaniska jättegräshoppor, som flögo genom luften, bössor med ärtskott, gubbar och odjur att blåsa upp etc. etc., allt projektiler som riktades mot talarinnorna. Det utbjöds t. o. m. en enkom fabricerad edition af gummidockor, föreställande karrikerade suffragetter med »votes for women» tryckta på dem. Dessutom hade till kända melodier satts verser, dels parodier på suffragetternas egna sånger, dels med för dagen afsedt innehåll, och dessa afsjüngos (förresten väl inöfvade) alldeles intill plattformerna för att öfverrösta talarinnorna. Jag såg inte en enda af dessa låta sig störas i sin beherrskning och sin öfverlägsna värdighet. En, hvars tal sålunda afbrutits af en visa med extra vulgärt innehåll, väntade länge på ett uppehåll i sången, då hon utan förändring i rösten sade: »Säg åt dessa gossar att gå och leka annorstädes». Tiden utfylldes mer af afbrott än af själfva talen, och antagligen hade många, när de i går gingo från Hyde Park, hört mera emot kvinnlig rösträtt än för den.

Största attraktionen var den plattform där mrs Pankhurst och hennes tre döttrar höllo till. Men som det ej var möjligt att nalkas den utan fysisk kontakt med

det minst tilldragande slag af mänsklighet, afstodo vi från att höra henne tala och nöjde oss med att på afstånd betrakta hennes lilafärgade dräkt mot parkens gröna, starkt solbelysta bakgrund. Trängseln kring henne var sådan, att den ena klämda och afsvimmade personen efter den andra bars bort af ambulansmän, och de värsta oordningarna förekommo där. Polisen lämnade hopen största frihet så länge det gällde att störa talarinnorna och roa sig själf, samt ingrep endast när lifsfara var för handen; vid dessa senare tillfällen uppträdde den med beundransvärd snabbhet, och när en polis blåste i sin hvisselpipa, trollades plötsligt fram hela trupper, som eljes voro osynliga. Sålunda började pöbelmassan, som ej längre nöjde sig med att störa, öfverrösta och förolämpa mrs och misserna Pankhurst, att bli hotande, försökte storma deras plattform och med gemensamma krafter lyfta upp och välta omkull den. En del oskyldiga åhörarinnor blefvo därvid så pressade mot plattformen, att de endast räddades genom att af suffragetterna hjälpas upp på densamma. Hela plattformen vacklade redan som en förlisande båt i detta människohaf. Ambulansmännen ingrepo för att försvara suffragetterna, och slagsmål uppstod, som blef allt vildare ju flera, som blefvo indragna däri å ömse sidor. Efter några minuter bröt då ridande polis fram genom massan och attentatsmännen fördes bort. Mrs och misserna Pankhurst förlorade under hela tiden ej sin sinneshänsyn och visade intet tecken till rädsla, sysselsatta endast med att försöka tala förstånd med hopen och att rädda så många som möjligt från att krossas. Ett 30-tal skadade personer forslades från platsen. Ögonblicket därpå fortsatte miss Christabel Pankhurst sitt tal och talade i en timme outtröttligt och inspirerad. Hon tycktes så genomträngd af sakens vikt och betydelse, att hon ej brydde sig om några faror och obehagligheter. Hon bar en ljusbrun dräkt och hade först sin »L. L. B.», den fyrkantiga svarta universitetsmössan, men denna kom bort under tumultet.

På de öfriga plattformerna aflöste flera talarinnor hvarandra, och hvar och en talade endast en kort stund. Många sade verkligen bra saker, skarpt tänkta och kvickt formulerade, bland dem miss Joan Dugdale, miss Annie Kenney och miss Dorothy Pethick från Weston-super-Mare. Men det var ej min afsikt att nu uppehålla mig vid talens innehåll, utan vid det hela, sådant det tedde sig som skådespel.

Kl. 5 skulle det hela afslutas med »the great shout», då det var meningen att vid signalen af en trumpetstöt bortåt en million strupar på en gång skulle skrika »votes for women». Men vi väntade förgäfvos på att det stora ropet skulle genljuda öfver Hyde Park. Ingen annau lär heller ha hört det. Den allmänna stämningen var för afgjordt fientlig; och om det var en och annan röst, som gjorde ett försök därtill, så dröknade den i bruset af det allmänna oväsendet.

Hästar spändes för den Pankhurstska plattformen, som gick på hjul, och den drogs under talrik poliseskort till Marble Arch, där suffragetterna, alltjämt skyddade af poliser, hoppade direkt i väntande vägnar.

För andra människor var det inte möjligt att komma öfver eller komma fram till något som helst fortskaffningsmedel på flera kilometers omkrets och under ett par timmar. Och polisen lär ha haft mycket besvär att förhindra större oordningar, tills den lyckats skingra alla dessa samlade hundratusental.

TYRA KLEEN.

Tärna nya husmodersskola.

När jag för ett par veckor sedan företog en färd till Tärna var det mitt första besök — inte endast där — utan vid någon folkhögskola. Sedan länge tillbaka hade jag af förmodligen en olycklig tillfällighet — fått en segt kvarsittande antipati mot detta slags skolor. De ha stått för mig som halfbildningshärder — och jag har ej haft nog intresse att ta närmare del af deras verksamhet. Tills nu. Och nu har åter en tillfällighet, som jag i motsats skulle vilja kalla lycklig, fört mig direkt i skötet på en af Sveriges lifaktigaste folkbildningsanstalter, Tärna folkhögskola. Och jag kan efter att på nära håll ha tagit del af dess verksamhet, afsikt och anda, så godt först som sist ärligt erkänna att mitt tidigare omdöme både varit förhastadt och dumt. Ty i och med detsamma, som denna är typisk och våra öfriga folkhögskolor i någon mån äger dess yttre som inre egenskaper, bör just denna art af högre undervisningsanstalter för de bredare lagren af vårt folk vara den lämpligaste och äfven lyckligaste under nuvarande kulturperiod.

För hvar och en, som följt med folkhögskolans utveckling här i Sverige, bör det ju äfven vara väl bekant, under hvilka synnerligen gynnsamma förhållanden speciellt Tärnaskolan fått växa sig stark och mönstergill, ledd och omhuldad, som den nu snart i tre decennier varit af direktör Holmberg och hans hustru, fru Bååth-Holmberg. Och när jag nu med deras beredvilliga tillhjälp fick göra mig hemmastadd med alla gamla och nya förhållandena där, var det ej minst tilltalande att se den nästan föräldralika glädje, hvarmed de visade och talade om detta sin andes och sitt lifsarbets välartade barn.

Gifvetvis knöt sig nu intresset och förhoppningarna liffigast vid skolans senast tillkomna afdelning: den nya husmodersskolan. Hvilken äfven, såväl till sin praktiga och tidsenliga yttre gestalt som till sin inre daning tycks göra skäl för både uppmärksamhet och erkännande. Ja, jag tror, att denna husmodersskola, lagd som den är med hänsyn till särskildt våra landtmannadöttrars utbildning för den bland dem hittills föga beaktade husligt ekonomiska gärningen, är en af de bästa i vårt land, på samma gång som den speciellt som en länk i folkhögskolearbetet har en betydelsefull uppgift att fylla.

I främsta rummet mottagas till kurserna här, hvilka räcka i tre månader, unga kvinnor, som genom-

gått Tärna eller annan folkhögskola; men äfven andra med motsvarande förutsättningar tagas emot i mån af utrymme, dock högst 16 till antalet.

I det utomordentligt rymliga köket med sin praktiska inredning, hvilken är afsedd för fyra hushållslags samtliga arbete, med fyra kokspisar, fyra bord o. s. v. hela skolan igenom, tycktes de intresserade eleverna redan vara fullt förtrogna med sina uppgifter. Och arbetet gick med lust och lif och under en alldeles beundransvärd ordning. Här kokades och stektes det, bakades småbröd och — i närgränsande bakrum — större degar, allt under det att det hela gjorde ett så lugnt och prydligt intryck som — ja, som ett kök alltid bör ge — men som det gudnås sällan ger under våra genomsnittsköksors regemente. I sanning en väl-

signad och vacker grundton i den påbörjade uppfostran af dessa landsbygdens husmoderämnena. Samma minutiösa ordning rådde likaså i hvarje vrå af den stora skollokalen, från dess inventiösa skafferi och förrådskåp, korridorerna med sina städskåp, elevernas hemtrefliga, färgglada soffrum och till vinden. Jämte kök och skafferi inrymde dessutom den nedre våningen ett diskrum och serverings-

rum, ett omklädningsrum samt intill detta — matsalen. Och här skulle jag vilja dröja ett ögonblick eller allra helst riktigt länge. Det var inte en vanlig skolköksmatsal detta! Det var ett värmande, vackert samlingsrum med en intim hemton öfver sig, med blommor på borden, med stilkänsla i form och färg, och slutligen ett rum, där man inte samlades endast för att äta sig mätt, utan också för att glädjas tillsammans. Och allt detta likväl med tillräckligt enkla medel för att kunna tjäna som förebild åt dem, som härifrån skulle gå vidare för att bygga på egen framtid i eget bo.

I den tätt intill husmodersskolan liggande ekonomibyggnaden är tvättstugan förlagd med mangel- och strykrum och där ofvaupå torkvinden, samt i husets andra ända skolans mejeri med smör- och ostberedningsrum, där nu »Tärna nya hushållsost» har sin tillverkningsort.

I kursen ingår äfven undervisning i kostnadsberäkning och förslag till uppsättning af måltider, lämpade efter olika inkomster samt därjämte i en del andra teoretiska ämnen, som höra ihop med huslig ekonomi, äfvenså i hushållsbokföring och för kvinnor

afpassad samhällskunskap. I den mån tiden medger få hushållsskolans elever dessutom deltaga i den kvinnliga folkhögskolans slöjd och väfnad, de af direktör Holmberg hållna fria föredragen öfver lifvets olika förhållanden, samt också i skolans lek- och sångstunder.

Apropos slöjd och väfnad, så har Tärna nu äfven fått sin egen väfstuga. En lokal, som är värd att särskildt framhållas inte blott för dess praktiska ändamål och den flit, som där bedrifves, utan lika mycket för dess stilfulla yttre.

Det är en liten rödmålad ryggåsstuga med kvist och väderflöjel — en profbit på äkta svensk och hederlig byggnadsstil. Och hvad den rymmer inom sina varmt röda väggar behöfver man inte gissa länge på, ty öfver brokvistens dörr kan man i sirliga bokstäfver läsa: »Väfva rutigt och väfva randigt och låta skottspolen gå, gå»: — Därinne minskas inte heller på något sätt det goda och hemtrefliga intryck, som yttersidan väckt. De låga men i nästan hela väggens bredd löpande fönstren släpper in en mängd med ljus och sol. Och

de många väfstolarna visa ej endast prof på konstskicklighet utan också på smak för den enklare väfnaden, som ju i våra dagar allt mer har undanträngts af fabrikernas olika alster inom området. Och väggar och inredning täfla med väfmönstern i harmonisk färgglädje, allt under det de unga väfverskorna mellan slagen kunna — hvar och en efter sin art — söka tyda sig till efterlevelse inskriptionen öfver spiselmuren: »Med vackra inslag prydd din lefnads väf!» —

Någonting som jag skulle vilja kalla för — kvintessensen af all väfkonst. Och hvilken också är det, som ju innerst är målet och afsikten med denna läroanstalts alla sträfvanden. Sannerligen ett mål, som är värd den entusiasm man här äfven tycks ha förmåga att skänka! Ty det gäller att väcka den svenska landsbygdens ungdom ur sekellång dvala och dådlös ro, att ge lif och näring åt ett släkte, hvars håg, kraft och blod under en gången tid blifvit försumpadt genom andlig svältkost.

MARIA RIECK-MÜLLER.

Therese Huber.

I.

»Vet man i Sverige, att *Das Morgenblatt* redigeras af en *Fru*, nämligen af en *Madame Huber* i Stuttgart», skref Atterbom från München 1818 hem till uppsalavännerna. Det var alltför ursäktligt, om man inte visste det, men säkert mottogs upplysningen med girigt intresse af romantikernas krets, ty personalnotiser från det litterära Tyskland gällde för dem som familjemeddelanden från en aflägsen och saknad hembygd.

Det vid sena år tillträdde och ganska kortvariga redaktörskapet har knappt någon dominerande betydelse i Therese Hubers lif, ty den officiella position det skänkte henne var inte så mycket värd i dessa personlighetskultens sköna dagar, då en originell och begåfvad kvinna endast behöfde vara till och skriva bref för att vinna säte och stämna i den andliga representationen. Men för oss har det sitt pikanta behag, och gärna ville vi, såvidt vårt historiska sinne tillåter, i den dugande gamla damen hälsa en banbryterska för kvinnlig journalistik. Själ anade hon ingenting ditåt, samtiden ej heller — hennes fall sorterade icke under någon »fråga», det var purt individuellt och accepterades som sådant, utan förvåning liksom utan farhågor för konsekvenser.

Therese kunde som sagdt blifvit ryktbar äfven utan sitt *Morgenblatt*. Redan familjeförhållanden och lefnadshändelser förde henne rakt in i samtidens litteratsocieté, denna oroliga aristokratrepublik, hvars ringaste

medlemmar kunna påräkna närgången uppmärksamhet af eftervärldens oerhördt nyfikna forskare.

Hon var född i Göttingen 1764 och dotter till den store klassiske filologen Heyne. I denna egenskap hade hon rika tillfällen att njuta och besjåla universitetsstadens sällskapslif — professorsflickorna fingo fordom fylla de kvinnliga studenternas sociala uppgift — och hennes ungdomsår förefalla som en hurtig hvirvel af förlustelser, svärmerier och hjärtskakningar. Under allt detta läste hon med den lärgiriga bokmalens planlösa ifver och bildade sig genom hemmets lärda umgänge. På hennes uppfostran kostades just ingenting; efter att ha åtnjutit torftig undervisning af billiga studenter sändes hon vid tretton år till en pension i Hannover, där man enligt hennes intyg lärde »gar nichts», och när hon släpptes ur detta institut, ansågs hon utbildad för lifvet.

Men alla försummelse oskadliggjorde hon med sin egensinniga energi. Sin bildning skaffade hon sig på trots mot omständigheterna såväl som sin moral och sina lefnadsanspråk.

Ett märkvärdigt litet memoarfragment vittnar om hennes tidigt utvecklade oppositionsnatur. Hon skildrar där sin första barndom med fasansfull hänsynslöshet: hemmets vulgära oordning och usla hygien, moderns osedliga lefverne och simpla uppträdande, faderns trötta liknöjdhet — en infernobild målad med kall bitter naturalism. För henne gjorde all denna

ryslighet gagn som afskräckande exempel. Hennes instinkter i motsatt riktning stärktes mäktigt; hon blef passionerad på renlig ordning, hemtrefnad, förfinade vanor — »unelegant» är ett af hennes värsta epitet. Lyckligtvis miste hon modern vid elfva års ålder, och sedan Heyne gift om sig med en kultiverad kvinna, infördes en annan stil i professorshemmet.

Liksom ungefär alla sina framstående samtida landsmaninnor gjorde sig Therese bemärkt genom sitt »Liebesleben», och säkert hörde hon till den rikhaltiga exempelsamling, ur hvilken madame de Staël abstraherade sina träffande satsar i kapitlet »Les femmes» af *De l'Allemagne*. Där heter det i mildt och värdigt förebrående ton, med en omsorg om äktenskapets helgd, som putslustigt klär den okänt vidlyftiga författarinnan:

»Kärleken är i Tyskland en religion, men en poetisk religion, som alltför gärna tolererar allt hvad känslan kan omhulda. Där byter man makar så fredligt som gällde det att anordna händelseföljden i ett skådespel; männens liksom kvinnornas godsintet gör att icke den ringaste bitterhet vidlåder dessa lättvindiga brytningar, och som tyskarna äga mera fantasi än verklig lidelse, försiggå de bisarraste tilldragelser under ett sällsamt lugn. Men på detta sätt mista sederna och karaktären all fasthet, och på intet område har man riktigt stadgade regler...»

Jämförd med sin ungdomsvän, den stora Karoline Michaelis-Böhmer-Schlegel-Schelling, också hon professorsdotter från Göttingen, bleknar visserligen Therese nära nog till borgerlig banalitet, men eljes uppvisar hennes erotiska lif ett respektabelt mått af trassel och underliga skiften. Den sentimentala vänskapens oräkneliga nyanser hade hon genomlupit med studenter af växlande årgångar, då hon 1784 förlofvade sig med den briljante unge professorn Georg Forster, redan berömd som världsomseglare och mångsidig författare, och under det fästmannen från Wilna, där han fått anställning, hugnade sin »beste, einzige Freundin» med epistlar, sammansatta af Ortsbeskrifning, betraktelser och goda råd angående lektyr, karaktärsutveckling och hushållssaker, invecklade sig fästmän i ett förhållande, om hvilket hon längre fram kunde säga: »Nu älskade jag för första gången alltomfattande, obeskrifligt och lyckligt.» Föremålet var F. L. W. Meyer, en medelmåttig skriftställare och drifven hjärtekrossare.

Historien aflöpte på angenämaste sätt: när Forster kom åter för att hämta sin brud, slöt han Meyer i sina armar och svärande hvarandra evig kärlek *à trois* uppförde det säregna sällskapet ett Wertherdrama med lycklig utgång. Hvem var närmare än den afhållne rivalen till att underteckna giftermålskontraktet! När Forster ett par år efter bröllopet uppgaf sin Wilna-professur och makarna återvände till Göttingen, uppträdde Meyer ånyo med den gamla effekten hvad Therese angår, men icke till Forsters belåtenhet. Denne ådagalade genom våldsamma scener sin ändrade upp-

fattning, och först Meyers afgang från skådeplatsen återställde husfriden.

Dock endast provisoriskt. Therese var, som den skarpsynta Karoline tidigt hade insett, född med ett öde: kring henne blef det alltid storm och jordbävning. Kurfursten af Mainz var hennes dämöns redskap, när han 1788 kallade Forster till öfverbibliotekarie vid sitt universitet. I Mainz kunde det forsterska äktenskapet ila en mera tragisk och värdig afslutning till mötes än det groteska förspelet bebådadt, här drogs det in i världshistorien och hemföll åt de makter, som nu brukade lös i västra grannlandet.

Den lidelsefullt politiserande Forster försvor sig med hull och hår åt franska revolutionen, och giljotinernas blodströmmar släckte ingalunda — som det eljes plägade gå — hans entusiasm. Therese delade hans optimism — hon var midt upp i sitt nyckfulla och passionerade väsen en afgjord rationalist, som menade att världen kunde styras efter ett förnuftsensligt program — och man kan föreställa sig, med hvilka berusade och bålstora fraser det kannstöptes i den frisinnade cirkeln af akademiker och ämbetsmän.

Men en gång åtminstone fick sällskapet lof att lägga band på sig. Det var under de sommandagar 1792, då Goethe, som naturvetenskapligt intresserad lekmanadeltagare i det snöpliga tyska fälttåget mot orostiftarna, gästade staden. Både Therese och hennes man hade gjort påhälsningar i Weimar, och jämte dem fann han en krets gamla bekanta, bland hvilka han tillbragte ett par muntra kvällar. Där skämtade man, upplifvade gamla frankfurtminnen och enades i lofsjungande af Goethes mor — han berättar med tillfredsställelse, hur man skattade hennes geniala egenheter, upprepade hennes bevingade ord och framhöll hans stora likhet med henne i tal och sätt. Man hade sina skäl att uttänja dessa oskyldiga samtalsämnen. Situationen var ju fruktansvärdt ömtålig. Den kan inte uttryckas delikatare än i de råfaktigt menlösa ord, hvarmed Goethe avslutar sin skildring: »Om politiska saker talades icke; man kände, att man ömsesidigt måste skona hvarandra, ty om *de* icke alldeles förnekade republikanska tänkesätt, så stod jag uppenbart i begrepp att draga med en armé, som skulle göra bestämdt slut på just dessa tänkesätt och deras verkningar»...

Ett par månader senare var Mainz eröfradt af en revolutionsstyrka och Forster beträdde på allvar fosterlandsförrädarens bana. D. v. s. efter nutida begrepp skulle han kallas så, men denne fördomslöse och rörande naive kosmopolit visste icke af annat fosterland än Friheten, hvars hufvudstad hette Paris. Dit begaf han sig följande år som delegerad från »Mainzklubbisterna» för att anhålla om »Rhenska republikens» införlifvande med den franska. Men då han ville återvända till Mainz, var staden redan återtagen af tyskarna, och nu irrade han hemlös, medellös och gagnlös kring i Frankrike, tills han i början af år 1794 drog sin sista suck.

Sin egen lösning af ödesknuten tolkade Therese på gamla dagar i dessa rätt modernt klingande ordalag: »När revolutionen för oss exalterade upphäfde de borgerliga hänsynen, följde jag den stora moralen på den lillas bekostnad — afklippte ett ovärdigt förhållande och satte mig i stånd att uppfostra mina barn och rädda min tillvaro».

I själfva verket gick hon icke tillväga med den teoretiska klarhet, som senare reflexion bredde öfver hennes handlingssätt. Det var Forster som i december 1792 sände familjen i landsflykt från den upprörda staden — af omtanke såväl för sin egen frihet som för deras trygghet — och i den vänskapliga brevväx-

ling, som sedan pågick mellan makarna, ådagalade han under slapp och blid resignation ett nära nog onaturligt tillmötesgående gentemot Thereses moral. Med faderlig välsignelse, prydd af ett ömt vemod, öfverantvardade han sin hustru åt den gemensamme vän, som icke begärde bättre än att få bjuda sitt stöd åt den mänskligt att döma öfvergifna, och hade en längre lifstid varit honom beskärd, så hade han måhända förverkligat sin dröm om en anställning som Hausfreund i det nya hushållet. Dessa utvalda representer för en upplösningsperiod jäktades af en dardristig lust att pröfva fantasifulle lifskombinationer

KLARA JOHANSON.

Litteratur.

E. Norlind: Uppgörelse. Kammarspel i tre akter. Stockholm. Albert Bonniers förlag.

Ernst Norlinds i fjol utgifna »Intermezzon och Bagateller» lärde oss känna skalden och målaren från ännu en sida: prosadiktarens. Det var en sällsynt angenäm bekantskap, ty den till omfånget rätt obetydliga boken skänkte ej blott en mera ovanlig litterär njutning utan lämnade äfven kvar intrycket af en fin och egenartad författarepersonlighet. Det mest utmärkande draget hos denna senare är, synes det mig, det allvarliga och själfulla sätt, hvarpå han iakttagit såväl de särskilda konstverk han afhandlar på dessa sidor, där skön konst intar ett framstående rum, som lifvet i allmänhet. Själf ger han oss nyckeln till detta säregna sätt att skåda lif och konst i några ord ur bokens företal, där det heter: »Att vara konstnär har aldrig för mig varit att göra tillfälliga ting med pensel eller penna — det har för mig varit ett sätt att lefva».

I samma företal har förf. nedskrifvit några vackra och djupa tankar om den lycka, som kan ligga i ett samtal mellan två människor, som verkligen förstå hvarandra. Och han slutar sitt anförande sålunda: »Jag har aldrig förnummit det äkta, det lefvande, det skapande så starkt som under sådana ögonblick. Och det förefaller mig som om endast det talade ordet ansikte mot ansikte hade värde som konstmaterial».

Minnet går tillbaka till det senare uttalandet, då man läser förf:s nyligen utgifna »Kammarspel». Ty »Uppgörelse» är intet drama i vanlig mening. Handlingen utspelas hela tiden på själens område, och de repliker, som växlas, äro så godt som alltid uttryck för skilda lifsuppfattningar. Det är ett alltjämt förlöpande samtal mellan två och två, ingen »pjes» i ordets allmänna betydelse.

Det hela rör sig om en man och två kvinnor, som båda älska honom. Personregistret upptager vissert-

ligen ännu några namn, men det får helt visst räknas som ett missgrepp i styckets komposition, att några intresselösa och retsamt mondäna typer helt omotiveradt slungas in i sista akten och grumla den stilla ström af begrundande allvar, som annars flyter genom bokens sidor.

Det största intresset ligger i de båda första akterna. Den första är uteslutande ett samtal mellan mannen och den kvinna, han en gång älskat, och som alltjämt älskar honom, fast omständigheter, dem man ej får närmare reda på, skiljt dem åt.

Mannen har slutligen genom storm och lidande kommit till ro och klarhet och just när han hunnit fram till »morgonen efter det stora mörkret», har han — helt oväntadt — funnit lyckan i en annan kvinna, som nu blifvit hans hustru. Och nu har han — icke utan en viss naiv egoism — kallat sin ungdoms älskade till den moderna badort, där han vistas med sin familj, allt för att få en »uppgörelse», för att öfvervinna hennes sinnes bitterhet och lära henne se på lifvet med samma försonliga och milda lugn, som han själf kommit till.

Men hon, som ännu har sin kärlek oförminskad kvar, är till en början omotaglig för den tröst han bjuder. Mötet med honom har rifvit upp allt det gamla, och mojan han i lugna och resignerade ord framlägger för henne sin nya syn på lifvet, arbetar hennes hjärta med det förtviflade problemet, hvarför »det ej skall få lefvas till slut, som hade rätt till det» och med sorgen öfver att »man får en dröm, när man ger en värld». Och mot hela hans kloka, mödosamt upptimrade tankebyggnad ställer hon upp den bäfvande fråga, som tiderna igenom rört sig hos alla dem, som svikits på sin drömda lycka: om det into ändå »måste finnas ett lif efter detta för att allt det, som ej förmått lefva till slut, nu skall kunna få lefva upp på nytt, tills det blir det, som var menadt».

Vackert är samtalet i nästa akt mellan de båda

kvinnorna. Sina djupaste och finaste ord lägger förf. här i den unga hustruns mun, hon, som offrat allt och fått allt tillbaka och nu älskar så utan gräns, att allt, som den älskade upplefvat, fått värde för henne, hvarför hon också utan småaktighet varmt och tacksamt kan se den andra in i ögonen. Och hon säger om sitt eget sätt att se kärleken: »För mig är kärleken den stolthet och värme, med hvilken den ene ser den andra handla efter sitt innersta. Se med dina ögon, tänk med dina tankar, du vet jag vill följa dig i det jag kan! Så talar kärleken och den är full af stillhet, när den är som störst». Det är med ord likt dessa hon bär den andra öfver bitterhetens afgrund och bygger den bro, som till slut leder henne fram till resignation och frid.

Sista akten förefaller mig på allt sätt svagast.

Hela scenen med badgästerna bryter sig ut ur stämningen på ett oroligt och enerverande sätt, och slutet ger inte hvad man kunnat vänta. Episoden med ringarna är också ganska illa funnen. Och om man betraktar stycket i sin helhet ur dramatisk synpunkt, har det helt visst åtskilliga svaga sidor. Men det förefaller, som om den dramatiska formen här är något oväsentligt, något som knappt behöfver tagas på allvar, emedan afsikten med det hela alls ej varit den sceniska effekten. Och man känner sig ej heller frestad att dröja vid smärre brister i en bok, som dock tillhör de ganska lätt räknade, vid vilkas slut man känner sig ha fått en behållning för tanke och hjärta, och som alltigenom präglas af en nobel och allvarlig lifsuppfattning.

F. E.

Requirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

Notiser.

Kurs i kommunalpolitik. Centralförbundet för socialt arbete ämnar under nästa vinter anordna en kurs i kommunalpolitik, omfattande såväl föreläsningar som praktiska öfningar och föreläsningar.

Moderskapsförsäkring. Civilministern har uppdragit åt landssekreterare P. A. Schotte, asessor K. J. Stenström och t. f. registratorn i försäkringsinspektionen C. A. Rydin att i samband med uppgörande af förslag till lag angående sjukkassor äfven verkställa utredning och afge förslag beträffande frågan om moderskapsförsäkring under statens medverkan.

Vid Sveriges folkskolläraryrkesförbunds årsmöte lördagen den 27 juni i Kvinnoklubbens lokal i Stockholm förelågo för öfverläggning tvänne ämnen, nämligen: »Läraryrkenas fortutbildning» och »Dagny». Det första inleddes af fröken Anna Rylander, som särskilt framhöll värdet af att deltaga i korrespondenskurser i vissa ämnen och under flera terminer i sträck. Hade själf haft mycken nytta af detta bildningsmedel. Under diskussionen, i hvilken bland andra fröknarna Adèle Wetterlind, Nanny Palmqvist, Torborg Bäckström, Ida Wallqvist och Ingerd Palmér detogo, betonades starkt behovet af energiska studier för att kunna möta de ökade kraf, realskolcexamen komme att medföra. Fröken Wetterlind framställde ett utmärkt förslag, nämligen att upprätta en rekreations- och studiecassan vid skånska kusten, ett förslag, till hvilket vi hoppas få återkomma i artikelform. Fröken Bäckström m. fl. framhöll behovet af tjänstledighet för bedrivande af studier, tjänstledighet med bibehållen lön, rikligare och flera stipendier samt rätt att få aflägga kompetensprof för att kunna bevisa sin skicklighet i föreliggande ämnen. Slutligen uppdrogs åt fröken Adèle Wetterlind att inom Sveriges folkskolläraforenings verkställande utskott, Centralstyrelsen, söka verka för frågan.

Fru Alma Wik, medlem af den tidningskommitté, som utsetts vid mötet i Jönköping 1907, redogjorde därefter för »Dagnys» tillkomst, mål, hittills visade tendenser etc. och uppmanade ifrigt de närvarande att på allt sätt stödja denna Sveriges första verkliga kvinnotidning. Talarinnan framhöll särskilt Dagny såsom kvinnornas rösträttkämpe i pressen, en kämpe, som behöfde en hel här bakom sig för att bli en makt. — Efter förodragen demonstrerade fröken Anna Moberg, Jönköping, sin i förra numret af Dagny omnämnda, ytterst sinnrika apparat för åskådningsundervisning i räkning på lägsta stadiet. Fröken Moberg har uttagit patent på sin uppfinning, som helt visst kommer att bli af stor betydelse vid undervisningen. — Mötet afslöts med gemensam middag på Lidingsöbro vårdshus.

De sociala köpareligornas första internationella kongress kommer att äga rum i Genève den 24 till 26 september. Från Schweiz och Frankrike komma de flesta delegerade, men man väntar äfven representanter för Amerika (där den första köpareligan bildades 1891), Tyskland, England, Danmark, Italien, Ryssland och Österrike.

Ligornas uppgift är, som förut meddelats, att väcka köparens ansvarskänsla gentemot arbetarna och att arbeta för förbättrade arbetsförhållanden.

Kongressens program utlofvar flera intressanta punkter. Utom redogörelser för de olika ligornas verksamhet och arbetsmetoder förekommer diskussion öfver konsumentens plikt vid industriella konflikter och hans ställningstagande till goda och dåliga organisationer. Sista dagen ägnas åt det aktuella ämnet hemarbetet, och i specialkonferenser behandlas af sakkunniga flera viktiga frågor, såsom skyddslag för försäljerskor, afskaffande af natt- och öfvertidsarbete, reformering af tjänares förhållanden, konsumtionsföreningars sociala plikter m. m.

Sekretariatets adress är Rue des Allemands 3, Genève, dit anmälningar kunna sändas. Kongressafgiften, 6 Francs, berättigar till allehanda nedsättningar i resor o. d.

ORGLAR från landets förmärsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND. Strömsbro.

JACOBSONS, 2 Hamngatan, midt för Berzelii park.
Tapiseri-handarbeten.
Dam- o. presentartiklar.

Egnahemssparbanken.

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.
Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Västkustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, motager barn och vuxna, dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hånd,

— Stockholm. —

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplrar
och Sigill

erhållas alltid billigast från

GUSTAV HÅKANSSON

Stockholm. Box 173.

Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslära-
kurs. Slöjdläroinnekurs.

Hudens
vård.

På grund af sin uppfriskande inverkan å hudsystemet vinner Salubrin en städse ökad användning vid hudens vård. Särskildt har frottering af kroppen med ett af Salubrin fuktadt tygstycke befunnits verksamt till förekommande af förkylning efter svettning och till motverkande af ömhet och värk efter öfveranstängning. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. I parti hos Geijer & Co, Stockholm.

De nu så moderna
Exlibris (Bokägaremärken)

utföras konstnärligt och till lägsta pris af Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm Ö. Proffver och prislista mot 10 öres porto. Agentor antagas.

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Glöm ej

att från boklådan hemskaffa **M. L. Gagners**

broshyr om

Barn och Biograf-föreställningar

å 25 öre. Frågan är aktuell och broshyren beaktansvärd.

Till Sommarlektyr anbefalles särskildt:

Hermelin:

Från svenska bygder å kr. 2:50 och

Wide:

Samraterna på Forsbro å kr. 2:25, allt i bokådomna på **LARS HÖKERBERGS** förlag, Stockholm.

EN UTMÄRKT BOK. — 3: E UPPLAGAN.

• VÅRA BARNS •
FOSTRAN OCH VÅRD

AF PROF. **Seved Ribbing** I LUND.
Omarbetad och tillökt.

Pröfvad af föräldrar i tusental och tacksamt befunnen **god.** Bör ej saknas i något hem, något folkbibliotek. Säljs i boklådor samt å **Lars Hökerbergs** förlag, Stockholm, å kr. **2:75.** Ger gagn för sitt pris **mångdubbelt!**

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklådor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklådor?

Dagnys postprenumerations- och boklådspris är kr. 4:50 för ¼, 2:50 för ½ och 1:25 för ¼ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla. ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstades) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa

Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr numr. er.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Läroinnekurs i matlagning och handarbete (fullständig läroinnekurs i huslig ekonomi) börjar den 1 sept. Anmälan till inträde göras före den 1 juli.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad och hälsolära och närmast afsedd för flickor med högre skolbildning börjar den 1 sept. Anmälan före den 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, kläd-sömnad och barnavård börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug. Praktisk yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug.

Ansökan till de Läroinnekurser (endast för skolkök), som börja i jan. 1909, insändas före den 1 nov.

Tryckt program gratis och franko på begäran.

Inspektor: *Professor O. Hammarsten.*

Föreståndarinna: *Fröken Ida Norrby.*

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnorörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

För resande till
Rivieran

rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhavet. Moderata priser.

Vid folkskoleseminariet i Umeå

börjar nästa läsår tisdagen den 25 augusti, då inträdessökande hafva att infinna sig å seminariet kl. 10 f. m. Ansökningarna om inträde böra vara inlämnade före sistnämnda dag.

Upplysningsvis meddelas, att det antal nya elever, som i år kan intagas, är 24 i första klassen och 1 i fjärde klassen.

Umeå den 25 juni 1908.

M. G. Högbom.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7 1/2 öre pr mn.)

VÄRDINNEPLATS sökes af bildad fransk dam (talar äfven svenska) med godt sätt, utseende och hälsa. Äger förmåga att sköta ett bättre hem samt sprida trefnad. Bästa ref. »Till hösten 38» Svenska Dagbladet.

DEMOISELLE FRANÇAISE bonne famille désire pour l'automne place dans famille distinguée. Meil. ref. »M. g. g.» Sv. Dagbladet.

EN ADERTON ÅRS FLICKA från godt föräldrahem söker plats i finare familj som sällskap och sysselsättning af lättare göromål på landet under sommaren. Svar emotses tacksamt pr A. T. 35 43.

I GODT HEM önskar ung bättre flicka plats att gå frun tillhanda. Är van deltaga i hvarjehanda husliga göromål. Önskar anses som »familjemedlem». Någon löu önskas. Svar emotses tacksamt till »M. E.», Sundbyberg p. r.

SKÖLKÖKSLÄRARINNA, 31 år (enkel och bildad), flicka söker plats nu till slutet af september i godt hem i Stockholm eller dess närhet på landet, antingen som hushållsfröken eller kokerska i mindre familj, skicklig i matlagning, genomgått fackskolan i Uppsala, och sedan flera år praktiserat. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm. Allm. Tel. 150 67. Riks. 21 28.

MUSIKALISK FLICKA, som genomgått kindergården, söker till hösten plats i treflig familj som barnfröken eller lärarinna för mindre barn.

Svar märkt »Kindergården», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

ENKEL, BILDAD FLICKA söker plats som hjälp och sällskap i mindre familj. Af kunnig i enkl. matlagning, bakning, klädsömnad samt handarbeten. Svar emotses tacksamt till: »Småländska 22 år», Loftahammar p. r.

LEDIGA PLATSER.

Vid Elementarläroverket för flickor i Falun

finnes plats ledig inst. hösttermin för lärarinna med tjänstgörings-skyldighet hufvudsakligen i historia och tyska, äfven på högsta stadiet. Begynnelselö 1,500 kr.

Ansökningshandlingar insändas före den 1 juli till föreståndarinnan, fröken Gerda Martin, Falun.

VID HEDEMORA SEXKLASSIGA SAMSKOLA finnes plats ledig från och med instundande läsår för en lärare eller lärarinna med undervisningsskyldighet i tyska uti de högre och historia uti de lägre klasserna samt eventuellt matematik i någon lägre klass. Ansökningar torde snarast ingifvas till styrelsens ordförande, Hedemora.

SJUKSKÖTERSKEPLATSEN vid *Tvanås sjukstuga* blifver ledig att tillträdas den 1 nästa augusti. Lönevillkor m. m. meddelas af syssломannen. Ansökningshandlingar, åtföljda af betyg, insändas före den 15 Juli till läkaren vid *Tvanås sjukstuga*, adress *Tvanås*.

MÖNSTERRITERSKA. En skicklig mönsterriterska erhåller plats nu genast. Svar med fotografi till Clara Kulls Broderiaffär, Kristianstad.

VID SÖLVESBORGS 5-KLASSIGA SAMSKOLA är för inst. läsår lärarinneplats ledig. Ämnen: Matematik kl. 2—5, Naturlära (botanik, zoologi, fysik, kemi) kl. 1—5, Geografi kl. 4—5. Lärokurser enl. realskolestadgan. Lön för fullt kompetent kr. 1,500. Nödiga handlingar, ställda till Sölvesborgs Samskolestyrelse, insändas före 15 Juli till *Borgmästaren P. W. Humbla*.

Å STÖRRE EGENDOM I HALLAND. Närheten af stad får undervisningsvan lärarinna, helst musikalisk, likväl ej nödvändigt, god förmånlig plats, bör kunna tala engelska eller franska. Lönevillkor 4 å 500 pr läsår. Nya Inack. Byrån, Brunkebergsgat. 3 B, Sthlm.

KVINNLIG STENOGRAF och maskinskrifverska med goda kunskaper i tyska erhåller genast plats å härvarande grosshandelskontor.

Svar med uppgift å ålder och lönepretentioner märkt »Snabb maskinskrifverska» und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

VAN KVINNLIG STENOGRAF och maskinskrifverska kunnig i tyska språket erhåller genast vikariat 1 å 2 mån., eventuellt stadigvarande plats i stad i mellersta Sverige. Den som är van vid Barlocks skrifmaskin och förut varit anställd vid mekanisk verkstad äger företräde. Svar till »Stenograf» under adress S Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.

A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlåtelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. 1/2 10—4.

Flytande

Somatose

framstående

aptitretande och nervstärkande

KRAFTMEDEL.

Fås på alla Apotek.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötsel af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktilighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenter i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerar inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommer skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositiöns värde, dock ej under två kronor.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottningatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Albertina Carlsson. Af *A. Arnbäck Christie-Linde*.

Amsterdamkongressen. Af *Anna Kleman*.

Det stora folkskolemötet i Gäfle. Af *Alma Wik*.

Bref från London. Af *Tyra Kleen*.

Tärna nya husmoderskola. Af *Maria Rieck-Müller*.

Therese Huber. I. Af *Klara Johanson*.

E. Norlund: Uppgörrelse. Af *F. E.*

Notiser.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.